විද්‍යා සන්නිවේදනය සහ මානුෂීයත්ව පිළිබඳ මහාචාර්ය කාලෝ ෆොන්සේකා ලකුණ සිහිපත් කිරීම

ජයන්ත වත්තවිදානගේ

ශ්‍රී ලාංකීය බුද්ධිමතුන්ගේ ඉතිහාසය දෙස හැරී බලන විට, තමන්ට උරුම වූ විෂය පථයන්ගෙන් ඔබ්බට ගොස් ජාතික සම්පත් බවට පත් වූ සුවිශේෂී චරිත හමුවන්නේ අල්ප වශයෙනි. 2019 සැප්තැම්බර් මාසයේදී සිය ජීවිත ගමන නිමා කරන විට අසූහයවන වියෙහි පසුවූ මහාචාර්ය කාලෝ ෆොන්සේකා යනු හරියටම එවැනි සුවිශේෂී චරිතයකි. ඔහුගේ සිසුන්ට ඔහු දේශන ශාලාවේ සිටින මායාකාරයෙක් බඳු විය. පොදු මහජනතාවට ඔහු විදු ඇසින් බලා මිනිස් සිරුරේ අබිරහස් ලිහා දුන් විශ්වසනීය හඬ විය.

මුළු මහත් දේශයටම ඔහු හෘද සාක්ෂියක් බඳු විය. ඔහු හොර වෙදකමට, අසාධාරණයට සහ බුද්ධිමය වංකකමට එරෙහිව නොබියව නැඟී සිටි විවේචකයෙක් විය. එහෙත්, ඔහුගේ ජීවන මෙහෙවර නිවැරදිව වටහාගත් අයට අනුව, මහාචාර්ය ෆොන්සේකා යනු

ශ්‍රී ලංකාවේ බිහිවූ අසමසම විද්‍යා සන්නිවේදකයාය. ඔහු ශ්‍රී ලාංකීය සමාජයේ මතිමතාන්තර තුළට විද්‍යාත්මක සංස්කෘතියක් කාන්දු කිරීම වෙනුවෙන් දශක ගණනාවක් කැප කළ මිනිසෙකි.

විද්‍යා සන්නිවේදන ඌනතාව සහ මහැදුරු ෆොන්සේකාගේ මැදිහත්වීම

ශ්‍රී ලංකාව වැනි සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල විද්‍යාත්මක දැනුම සහ මහජන අවබෝධය අතර පවතින පරතරය අන්තරායකර ලෙස පුළුල්ය. විද්‍යාත්මක සාක්ෂරතාව දුර්වල තැන්හි ව්‍යාජ විද්‍යාව, මිථ්‍යා විශ්වාස සහ බුද්ධි විරෝධී ආකල්ප හිස ඔසවයි. හොර වෙදකම් සාරවත්ව වැඩෙයි. එන්නත් කෙරෙහි ඇති බිය සහ මැලිකම පැතිරෙයි. ජ්‍යොතිෂය සහ මිථ්‍යාවන් ජීවිතයේ වැදගත් තීරණ කෙරෙහි බලපෑම් කරයි. පුරවැසියන්ට සාක්ෂි සහ ප්‍රකාශයන් (assertions) අතර වෙනස හඳුනාගත නොහැකි වූ විට සමස්ත ජාතික ප්‍රතිපත්ති පවා පිරිහෙයි.

මහාචාර්ය කාලෝ ෆොන්සේකා සිය අසිරිමත් ශක්තිය හා අරමුණ පෙරදැරි කරගෙන මැදිහත් වූයේ මෙම හිස්තැන පිරවීමටය. වර්තමානයේ දකින්නට ලැබෙන සමාජ මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරීන් (influencers) හෝ ටෙඩ් ටෝක්ස් (TED Talks) කරළියට පැමිණීමට බොහෝ කලකට පෙර, විද්‍යා සන්නිවේදනය යනු විද්වතුන්ගේ අතිරේක බාහිර කාර්යයක් නොව, ඔවුන්ගේ මූලික වගකීමක් බව ඔහු වටහාගෙන සිටියේය. වෛද්‍ය පීඨයේ දේශන ශාලාවට පමණක් තම ඉගැන්වීම් සීමා කරන කායික විද්‍යාව (Physiology) පිළිබඳ මහාචාර්යවරයෙකු තම වගකීමෙන් අඩක් පැහැර හරින බව ඔහු තේරුම් ගත්තේය. අනෙක් අඩ-එනම් පොදු මහජනතාව වෙනුවෙන් වූ වගකීම ඉටු කිරීම සඳහා විද්‍යාව සාලයට, පොළට, සහ ගමේ හන්දියට රැගෙන යා යුතු බව ඔහු දැන සිටියේය.

වඩාත්ම සංකීර්ණ කායික විද්‍යාත්මක සංකල්ප සාමාන්‍ය ගැමියෙකුට පවා තේරුම් ගත හැකි අයුරින් සන්නිවේදනය කිරීම ඔහුගේ සුවිශේෂී ප්‍රතිභාව විය. බොහෝ විද්වතුන් තමන්ගේ අධිකාරීත්වය තහවුරු කරගැනීමට සංකීර්ණ වචන පිටුපස සැඟවෙද්දී, කාලෝ කළේ එම සංකීර්ණත්වය ඉවත් කර එහි ඇති විද්‍යාත්මක ආශ්චර්යය හෙළිදරව් කිරීමයි. මිනිස් සිරුරේ සිදුවන සංකීර්ණ විද්‍යුත් හා රසායනික

ක්‍රියාවලීන් පැහැදිලි කිරීමට ඔහු සාමාන්‍ය ශ්‍රී ලාංකීය ගැමි ජීවිතයෙන් උදාහරණ ගත්තේය. හොද්දක සැර, දවසක් වෙහෙස මහන්සි වීමෙන් පසු දැනෙන විඩාව හෝ ගමේ බෙර හඬ මීට උදාහරණ විය. විද්‍යාව යනු පාසලේ තවත් එක් විෂයයක් නොව, ලෝකය දෙස විවේචනාත්මකව සහ තාර්කිකව බැලීමේ ක්‍රමයක් බව ඔහු තේරුම් කර දුන්නේය.

විද්‍යාව විකාශනය කිරීම: ගුවන්විදුලි සහ රූපවාහිනී මාධ්‍යයන් භාවිතය

ගුවන්විදුලි තරංගවල පවතින අතිමහත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී බලය මහාචාර්ය ෆොන්සේකා හඳුනාගත්තේය. රටේ සාක්ෂරතා අනුපාතය යහපත් මට්ටමක පැවතුණද, විද්‍යාත්මක සාහිත්‍යය පරිශීලනය කිරීමට සැමට අවස්ථාව නොතිබූ වටපිටාවක, ගුවන්විදුලිය සහ රූපවාහිනිය මඟින් මිලියන සංඛ්‍යාත නිවාස වෙත සෘජුවම ළඟා විය හැකි බව ඔහු දුටුවේය. ජාතික ගුවන්විදුලිය සහ රූපවාහිනිය භාවිත කරමින් විද්‍යාව සාමාන්‍ය ජනතාව වෙත ගෙනයාමේ පුරෝගාමියෙකු බවට ඔහු පත් විය.

ඔහුගේ සුප්‍රසිද්ධ විකාශන ඔස්සේ, ඒ සුවිශේෂී සහ සහනදායී කටහඬ ශ්‍රී ලාංකීය නිවාස දහස් ගණනකට ඇතුළු විය. ඔහු සිංහල භාෂාව හැසිරවූයේ ඉංග්‍රීසි විද්‍යාව සිංහලට පරිවර්තනය කරන පරිවර්තකයෙකු ලෙස නොව, සිංහලෙන් විද්‍යාත්මකව සිතන චින්තකයෙකු ලෙසය. මෙය සුළුපටු ජයග්‍රහණයක් නොවේ. නවීන විද්‍යාවේ පාරිභාෂිතය ගොඩනැඟුණේ යුරෝපීය භාෂාවලිනි. බොහෝ විද්වතුන් තාක්ෂණික සංකල්ප දේශීය භාෂාවෙන් අර්ථකථනය කිරීමට යාමේදී එක්කෝ එහි අර්ථය විකෘති කරති, නැතහොත් අස්වාභාවික ලෙස වචන ගළපති. නමුත් ෆොන්සේකා ශූරීන්ට එය මැනැවින් සහජයෙන්ම කළ හැකි විය. ඔහු නිවැරදි අර්ථය දෙන, එහෙත් කාටත් තේරුම් ගත හැකි සිංහල වචන සහ උපමා සොයා ගත්තේය.

රූපවාහිනිය තුළ ඔහු දෘශ්‍යමය කතන්දරකරුවෙකු (visual storyteller) විය. ඔහු වෛද්‍ය විද්‍යාත්මක සහ ව්‍යුහ විද්‍යාත්මක (anatomical) සංකීර්ණතා ඉතා සරලව ලිහා දුන්නේය. රූපවාහිනියේ ප්‍රධාන පුවත් විකාශන කාලය තුළ අනතුරුදායක ව්‍යාජ විද්‍යාවන් ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රශ්න කිරීමේදී හෝ ගුවන්විදුලියෙන් හැඟීම්වල පවතින කායික විද්‍යාත්මක පදනම පැහැදිලි කිරීමේදී, ඔහු මහජනතාව සැලකුවේ බුද්ධිමත් සංවාදශීලී පාර්ශවකරුවන් ලෙස මිස උදාසීන ප්‍රේක්ෂක පිරිසක් ලෙස නොවේ. ඔහු කිසිවිටෙකත් තම ශ්‍රවන්නන් පහත් කොට සැලකුවේ නැත. ඔහු ඔවුන් තුළ කුතුහලයක් ඇති කර, එය පැහැදිලි බසින් පෝෂණය කළේය.

විද්‍යා සන්නිවේදනය පිළිබඳ ඔහුගේ මෙම ප්‍රවේශය එකල පැවති කාලයට වඩා දශක ගණනාවකින් ඉදිරියෙන් තිබුණකි. බටහිර විශ්වවිද්‍යාල, විද්‍යාව මහජනතාව වෙත ගෙනයාම (public engagement with science) පිළිබඳ විධිමත් පාඨමාලා ස්ථාපිත කරන්නේත්, පර්යේෂකයන්ට මහජන සන්නිවේදනය අනිවාර්ය කරන්නේත් මෑතක සිටය. නමුත් කාලෝ මෙම ප්‍රතිපත්ති, විලාසිතාවක් වීමට බොහෝ කලකට පෙරම තම ජීවිතයෙන් ප්‍රායෝගිකව පෙන්වා දුන්නේය.

ආයතනික භූමිකාව: SLAAS සහ NSF තුළින්...

තනිවම වැඩ කරන විද්‍යා සන්නිවේදකයෙකුට, ඔහු කොතරම් චතුර ලෙස අදහස් දැක්වුවද, ළඟා විය හැක්කේ සීමිත පිරිසකට පමණි. සමාජය තුළ විද්‍යාත්මක සංස්කෘතියක් මුල්බැස්සවීම සඳහා ආයතනික ව්‍යුහයක් (institutional infrastructure) අවශ්‍ය බව මහාචාර්ය කාලෝ ෆොන්සේකා තේරුම් ගත්තේය. ශ්‍රී ලංකා විද්‍යාභිවර්ධන සංගමය (SLAAS) සහ ජාතික විද්‍යා පදනම (NSF) වැනි ඉහළම විද්‍යාත්මක ආයතනවල සක්‍රීය දායකත්වය සහ මැදිහත්වීම තුළින් ඔහු රටේ විද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි දැවැන්ත බලපෑමක් ඇති කළේය.

SLAAS සහ NSF ආයතන තුළදී, කාලෝ විද්‍යාව සැලකුවේ සුඛෝපභෝගී මතවාදයක් ලෙස නොව, ජාතික අවශ්‍යතාවක් ලෙසය. රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති, පර්යේෂණ සහ සාමාන්‍ය ජනතාව අතර පරතරය පියවීම සඳහා ඔහු මෙම ආයතන ශක්තිමත් මෙවලම් ලෙස භාවිත කළේය. මෙම සංවිධාන හරහා ඔහු විද්‍යාව ජනප්‍රිය කිරීමේ දැවැන්ත මහජන ව්‍යාපාර සංකල්පගත කර ක්‍රියාත්මක කළේය. විද්‍යා අධ්‍යාපනය නැංවීම සඳහා විෂය නිර්දේශ ප්‍රතිසංස්කරණය පමණක් නොව, ගුරුවරුන් පුහුණු කිරීමද අත්‍යවශ්‍ය බව වටහාගත් ඔහු ගුරුවරුන් සඳහා වැඩමුළු සංවිධානය කළේය. විද්‍යාඥයින්ට තාක්ෂණික වචන (jargon) පිටුපස සැඟවීමට ඉඩ නොතබා, දේශීය භාෂාවෙන් අදහස් දැක්වීමට ඔහු බල කළේය.

දේශීය, බිම් මට්ටමේ ගැටලු විසඳන පර්යේෂණ සඳහා ආයෝජනය කරන ලෙස ඔහු නිරන්තරයෙන් රජයට බලපෑම් කළේය. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල බොහෝ පර්යේෂණ හුදෙක් අනුකරණයන් පමණක් බවත්, ඒවා සිදු කරන්නේ දේශීය ගැටලුවලට පිළිතුරු සෙවීමට නොව විදේශීය සඟරාවල පළ කර ප්‍රසිද්ධියක් ලබා ගැනීමට පමණක් බවත් ඔහු තර්ක කළේය. ෆොන්සේකා මැතිඳු පර්යේෂණවල ප්‍රායෝගික අදාළත්වය (relevance) ඉල්ලා සිටියේය. ඔහු මෙම විධිමත්

රූපය 1: කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨ වැඩසටහන

ආයතන, විද්‍යාඥයින්, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්, මාධ්‍යවේදීන් සහ පුරවැසියන් එක්ව ජාතික සංවර්ධනයේදී විද්‍යාවේ භූමිකාව පිළිබඳව වාද විවාද කරන සජීවී බුද්ධිමය කේන්ද්‍රස්ථාන බවට පරිවර්තනය කළේය.

රාගම අත්හදා බැලීම: වෛද්‍යවරුන් විද්‍යා සන්නිවේදකයින් ලෙස පුහුණු කිරීම

ශාස්ත්‍රීය නායකයෙකු ලෙස මහාචාර්ය කාලෝ ෆොන්සේකාගේ භූමිකාව කැපී පෙනුණේ කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ (රාගම) වෛද්‍ය පීඨයේ නිර්මාතෘ පීඨාධිපතිවරයා ලෙස ඔහු කටයුතු කළ කාලය තුළය. 1991 දී අලුතින් ජනසතු කරන ලද උතුරු කොළඹ වෛද්‍ය විද්‍යාලයේ (North Colombo Medical College) පාලනය භාරගත් ඔහුට, ආයතනයක් මුල සිටම ගොඩනැගීමේ අතිමහත් දුෂ්කර කාර්යයට මුහුණ දීමට සිදු විය. ඔහු හුදෙක් පරිපාලකයෙකු පමණක් නොව, අනාගතය හැඩගැස්වූ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පියෙකු විය.

ඔහුගේ නායකත්ව විලාසය විප්ලවීය විය. බඳවාගත යුත්තේ "විශිෂ්ටතම පුද්ගලයින්" (best people) පමණක් බව ඔහු ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රකාශ කළේය. විශිෂ්ටත්වය එකම ප්‍රමිතිය කරගත් පරිසරයක් ඔහු නිර්මාණය කළේය. එහෙත් වෛද්‍ය අධ්‍යාපනය පිළිබඳ ඔහුගේ දැක්ම සාම්ප්‍රදායික ඉගැන්වීම් ක්‍රමවලින් ඔබ්බට ගියේය. වෛද්‍ය අධ්‍යාපනය යනු මතකය වෙහෙසවන, නිරන්තරයෙන් මිනිස් දුක්වේදනා දෙස බලා සිටින, මානසික පීඩනය අධික ක්ෂේත්‍රයක් බව වටහාගත් ඔහු, ව්‍යුහ විද්‍යාවට (Anatomy) කලාව මුසු කළේය. වෛද්‍යවරයෙකුට විද්‍යාවෙන් පුහුණු කළ මනසක් මෙන්ම සුන්දරත්වය හඳුනන සංවේදී හදවතක්ද අවශ්‍ය බව විශ්වාස කළ ඔහු, පණ්ඩිත් ඩබ්ලිව්. ඩී. අමරදේව වැනි ප්‍රවීණයන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් රසවින්දනාත්මක වැඩසටහන් සංවිධානය කළේය.

මෙය හුදු කලාත්මක විනෝදාස්වාදයක් පමණක් නොවේ. සාර්ථක වෛද්‍යවරයෙකු වීමට නම් ඔහු සාර්ථක සන්නිවේදකයෙකු විය යුතු බව කාලෝ තේරුම් ගෙන සිටියේය. බියට පත් රෝගියෙකුට රෝග විනිශ්චය සරල, පැහැදිලි භාෂාවෙන් පැහැදිලි කිරීමට නොහැකි වෛද්‍යවරයා, වැරදි රෝග විනිශ්චයක් කළ වෛද්‍යවරයෙකු මෙන්ම අසාර්ථකය. කාලෝ ෆොන්සේකා ඇදුරුතුමන් යටතේ රාගම වෛද්‍ය පීඨ විෂය නිර්දේශය තුළ සන්නිවේදන කුසලතා (communication skills) අතිරේක අංගයක් ලෙස නොව, මූලික සුදුසුකමක් ලෙස අවධාරණය කෙරිණි.

ඔහු තැබූ ආයතනික සම්ප්‍රදායයන්, කායික විද්‍යා ප්‍රශ්නාවලිය සඳහා පිරිනැමෙන 'කාලෝ ෆොන්සේකා අභියෝගතා කුසලානය' සහ ඔහුගේ නමින් පැවැත්වෙන අනුස්මරණ විවාද අදටත් අනාගත වෛද්‍යවරුන්ගේ විවේචනාත්මක චින්තනය තියුණු කරයි. ඔහු රාගම වෛද්‍ය පීඨයේ නිල ගීතය රචනා කරමින්, සිසුන්ට "මනුෂ්‍යත්වයේ සුවඳැති වෛද්‍යවරුන්" (doctors with a human touch) වන ලෙස අභියෝග කළේය. එම ගීතය හුදු ගීතයක් පමණක් නොවේ; එය එම පීඨයට ඇතුළු වන සෑම සිසුවෙකුම ගයන ඔහුගේ මෙහෙවර ප්‍රකාශනය (mission statement) බවට පත් විය.

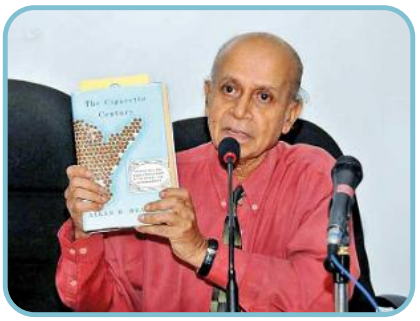
චාරිත්‍රවලට වඩා තර්කය: සංස්කෘතික විවේචනයක් ලෙස විද්‍යා සන්නිවේදනය

සිය ජීවිතයේ අවසන් භාගයේදී මහාචාර්ය ෆොන්සේකාගේ බුද්ධිමය ගමන ගැඹුරු දාර්ශනික මාවතකට යොමු විය. ඔහු බුදුදහමේ පවතින ප්‍රායෝගික සත්‍යය, හේතු-ඵල දහම සහ සිහිය (mindfulness) පිළිබඳ ඉගැන්වීම් බෙහෙවින් අගය කළද, ඒ වටා ගොඩනැඟී තිබූ අද්භූත මිථ්‍යා විශ්වාසයන්ට දැඩි ලෙස විරුද්ධ විය.

බුදුන් වහන්සේගේ උදාර දර්ශනය සහ ආගමේ නාමයෙන් සිදුවන වාණිජකරණය වූ, චාරිත්‍රානුකූල දූෂණය අතර ඔහු පැහැදිලි සීමාවක් ලකුණු කළේය. දෙවිවරුන්, ජ්‍යොතිෂය සහ බිය උපදවන

යාතුකර්ම වාණිජමය වශයෙන් භාවිත කරමින් ජනතාව සූරාකෑමට එරෙහිව ඔහු දැඩි ලෙස හඬ නැඟුවේය. කාලෝට අනුව, බුදුදහමට අනුකූල වීම යනු මිථ්‍යාවන් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සඳහා විද්‍යාත්මක ගවේෂණශීලී බුද්ධිය (එහිපස්සිකෝ ගුණය) භාවිත කිරීමයි. ඔහු ගිනි පෑගීමේ නිරතවූවන්ට, ආශ්චර්යමත් සුව කරන්නන්ට සහ මිථ්‍යා දෘෂ්ටිකයින්ට නිරන්තරයෙන් අභියෝග කළ අතර, කායික විද්‍යාවේ සහ භෞතික විද්‍යාවේ නියමයන් කිසිදු දේව බලයකින් වෙනස් කළ නොහැකි බව ප්‍රායෝගිකව ඔප්පු කර පෙන්වීය.

ඔහුගේ මෙම කාර්යභාරය විද්‍යා සන්නිවේදනය සමාජ සාධාරණත්වය (social justice) සමඟ බද්ධ කළේය. මිථ්‍යා විශ්වාස සහ ව්‍යාජ විද්‍යාවන්ගෙන් වඩාත්ම බැටකන්නේ නිවැරදි ප්‍රතිකාර සහ සූරාකෑම අතර වෙනස හඳුනා ගැනීමට සම්පත් නොමැති දුප්පත් සහ අසරණ ජනතාව බව ඔහු තේරුම් ගත්තේය. ධනවත් පුද්ගලයෙකු හොර වෙදකමකට රැවටුණු විට ඔහුට අහිමි වන්නේ මුදල් පමණි. නමුත් දුප්පත් මිනිසෙකු ඊට රැවටුණු විට, ඔහුට ඔහුගේ මුළු ජීවිත ඉතිරිකිරීම්, සෞඛ්‍යය හෝ ජීවිතය පවා අහිමි විය හැකිය. එබැවින් කාලෝ විසින් ආශ්චර්යමත් සුවකිරීම් සහ ජ්‍යොතිෂ අනාවැකි බොරු බව ඔප්පු කිරීම බුද්ධිමය උද්ධච්චකමක් නොව, වඩාත්ම අසරණ ජනතාව වෙනුවෙන් කළ පාරිභෝගික ආරක්ෂණ (consumer protection) ක්‍රියාවලියක් විය.

රූපය 2: 2012 වසරේ පැවති NSF විද්‍යා පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති තරඟයේ ත්‍යාග ප්‍රදානෝත්සවයේදී ප්‍රධාන දේශනය පවත්වමින්; තරුණ පර්යේෂකයන්, ගුරුවරුන් සහ විද්‍යාවට ලැදි මීළඟ පරම්පරාව දිරිගැන්වීම.

දේශපාලනික මානය: විද්‍යා සන්නිවේදනය සහ සමාජ සාධාරණත්වය

ඔහුගේ දේශපාලන කැපවීම ඔහුගේ විද්‍යා සන්නිවේදන මෙහෙවරෙන් වෙන් කළ නොහැක්කක් විය. සමාජ සාධාරණත්වයෙන් තොර විද්‍යාත්මක සාක්ෂරතාව අසම්පූර්ණ බව ඔහු තේරුම් ගත්තේය. විෂබීජ පිළිබඳ න්‍යාය (germ theory) තේරුම් ගත්තද, පිරිසිදු පානීය ජලය නොමැති ජනතාවක් සැමවිටම ලෙඩ රෝගවලට ගොදුරු වේ. පෝෂණය පිළිබඳ අවබෝධයක් තිබුණද, පෝෂ්‍යදායී ආහාර මිලදී ගැනීමට වත්කමක් නොමැති ජනතාවක් නිරන්තරයෙන් මන්දපෝෂණයෙන් පෙළෙති. ෆොන්සේකා ශූරීන්ගේ සමාජවාදය ඔහුගේ විද්‍යාවට බාහිරින් එකතු වූවක් නොව, එහිම දිගුවක් විය. එනම් විද්‍යාත්මක ප්‍රගතියේ ප්‍රතිලාභ සැමට සමානව බෙදී යා යුතුය යන විශ්වාසයයි.

ඔහු මරණයේදී පවා තම ප්‍රබලම දේශපාලනික සහ විද්‍යාත්මක ප්‍රකාශනය සිදු කළේය. තමන්ගේ අභිමානය හෝ පෞද්ගලිකත්වය ගැන නොසිතා, පරමාදර්ශී පරිත්‍යාගශීලීත්වයෙන් යුතුව, ඔහු තම දේහය රාගම වෛද්‍ය පීඨයේ ව්‍යුහ විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය වෙත පරිත්‍යාග කළේය. එය ජීවිත කාලය පුරාම ගුරුවරයෙකු වූ මිනිසෙකුගේ අවසාන දේශනය විය. ශරීරය යනු හුදෙක් ඉගෙනීම සඳහා වූ මෙවලමක් පමණක් බව පෙන්වා දුන් නිහතමානී, විද්‍යාත්මක පාඩමකි. විද්‍යා සන්නිවේදකයෙකුට මීට වඩා ප්‍රබල පණිවිඩයක් දිය නොහැක. ඔහු මිය යන තෙක්ම තමන් දෙසූ දේ ප්‍රායෝගිකව ජීවත් කර පෙන්වීය.

පිරිපුන් මිනිසා: විද්‍යාව සහ මානුෂීය විද්‍යාවන් අතර සංවාදය

පොදු සමාජය ඉදිරියේ දැඩි විවේචකයෙකු වුවද, පෞද්ගලික ජීවිතයේදී කාලෝ ෆොන්සේකා යනු ගැඹුරු ආදරණීය සහ ආකර්ෂණීය චරිතයකි. ඔහු 'කාලෝචිත ගී' සහ 'රත්තරන් දුවේ' වැනි ගීත ඇල්බම නිර්මාණය කළ සංගීත නිර්මාණකරුවෙකු සහ ගීත රචකයෙකු විය. එමඟින් ඔහු ඔප්පු කළේ මිනිස් මොළයේ තර්කානුකූල පැත්ත (විද්‍යාව) සහ නිර්මාණාත්මක පැත්ත (කලාව) ඉතා සුන්දරව එකට පැවතිය හැකි බවයි. ඔහු තම ජීවිතය

ත්‍රිවිධ මෙහෙවරක් සඳහා කැප කළේය. වෛද්‍ය අධ්‍යාපනය නැංවීම, විද්‍යා සන්නිවේදනය හරහා සමාජය ඥානාලෝකය කිරීම සහ ප්‍රවීණ ගීත රචකයෙකු ලෙස කලාව හා සංස්කෘතිය පෝෂණය කිරීම. විද්‍යාව සහ කලාව මෙලෙස ඒකාබද්ධ කිරීම ඔහුගේ විද්‍යා සන්නිවේදන දර්ශනයේ කේන්ද්‍රය විය. මිනිසුන් හුදෙක් දත්ත (data) මඟින් පමණක් චලනය කළ නොහැකි බව ඔහු තේරුම් ගත්තේය. කතන්දර, උපමා, සංගීතය සහ කවි මඟින් මිනිස් මනසේ සමීකරණවලට ළඟා විය නොහැකි සියුම් තැන් ස්පර්ශ කළ හැකිය. ගීත රචනා කළ දැඩි විද්‍යාඥයෙකු වූ ඔහුගේ ජීවිතය, විද්‍යාත්මක සහ කලාත්මක සංවේදිතාවන් එකිනෙකට පටහැනි නොව අනුපූරක (complementary) වන බවට කදිම සාක්ෂියක් විය. හොඳම විද්‍යා සන්නිවේදකයා යනු වැඩිම පර්යේෂණ පත්‍රිකා සංඛ්‍යාවක් ලියූ කෙනා නොව, සංකීර්ණ දේ සුන්දරව සහ සුන්දර දේ සරලව පැහැදිලි කළ හැකි පුද්ගලයා බව ඔහු පෙන්වා දුන්නේය.

SLAAS හරහා, මිතුරන් ලෙස සහ උපදේශකයින් ලෙස ඔහු සමඟ සමීපව කටයුතු කිරීමට අවස්ථාව ලැබූ අප ඔහුගේ ගැඹුරු මානුෂීය ගුණාංග බොහෝ අවස්ථාවලදී අත් වින්දහ. ඔහුගේ නිහතමානිකම නිරපේක්ෂ විය, ඔහුගේ පරිත්‍යාගශීලීත්වය නිහඬ විය, සහ වෙනස් මතයකට සවන් දීමට ඔහුට තිබූ හැකියාව අන් අයට මහඟු ආදර්ශයක් විය. පැරණි සිසුන් සහ සගයන් ඔහුව සිහිපත් කරන්නේ පීඨාධිපතිවරුන්ට හෝ ප්‍රබලයින්ට දක්වන බියෙන් නොව, ගැඹුරු, සදාකාලික ආදරයකිනි. ඔහු සිසුන්ගේ නම් මතක තබා ගත්, දෙමාපියන් අහිමි වූ සිසුන් පිළිබඳ සොයා බැලූ සහ තමන්ගේ පෞද්ගලික පුස්තකාලයෙන් පොත් තෑගි දෙමින් දිරිගැන්වීමේ සටහන් ලියා තැබූ සැබෑ ගුරුවරයෙක් විය.

සමකාලීන විද්‍යා සන්නිවේදනය සඳහා පාඩම්

අද දවසේ විද්‍යා සන්නිවේදකයින්ට මහාචාර්ය කාලෝ ෆොන්සේකාගෙන් ඉගෙන ගත හැකි පාඩම් මොනවාද? ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති කිහිපයක් කැපී පෙනේ:

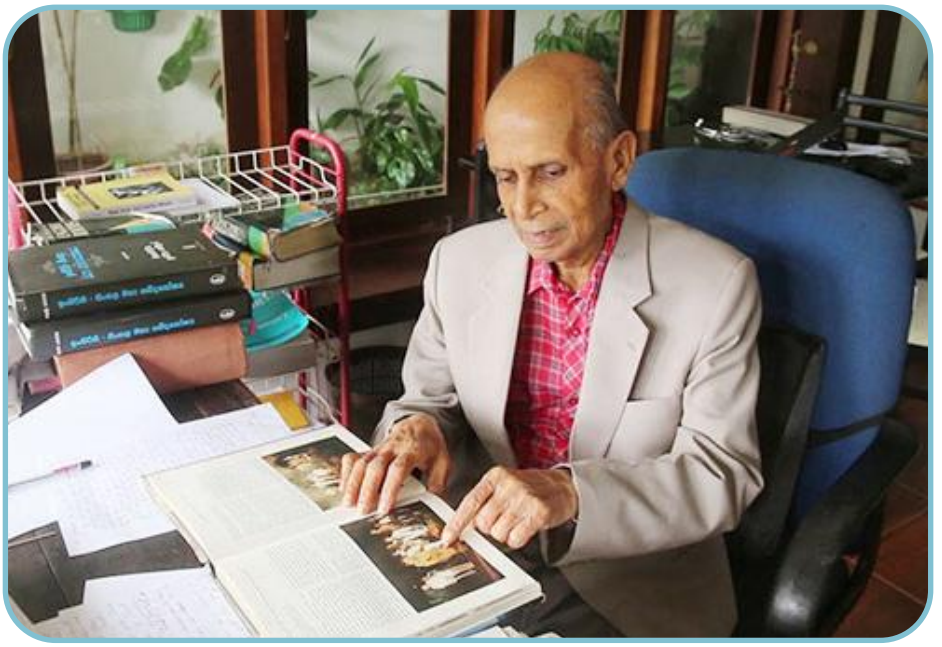
- විද්‍යා සන්නිවේදනය දේශීය විය යුතුය. ඉංග්‍රීසි විද්‍යාව දේශීය භාෂාවට පරිවර්තනය කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. කෙනෙකු දේශීය භාෂාවෙන් විද්‍යාත්මකව සිතිය යුතු අතර, දේශීය අත්දැකීම්වලින් නැඟී එන උපමා සහ පැහැදිලි කිරීම් ගොඩනැඟිය යුතුය.
- විද්‍යා සන්නිවේදනය ආයතනික විය යුතුය. තනි තනිව කරන උත්සාහයන් කොතරම් විශිෂ්ට වුවද, විද්‍යාත්මක සංස්කෘතියක් දිගුකාලීනව පවත්වා ගත නොහැක. SLAAS, NSF සහ රාගම වෛද්‍ය පීඨය හරහා ෆොන්සේකා ඇදුරුතුමන් කළ කාර්යයන් ඔහුගෙන් පසුවද පවතින ශක්තිමත් ව්‍යුහයන් නිර්මාණය කළේය.
- විද්‍යා සන්නිවේදනය සටන්කාමී විය යුතුය. ව්‍යාජ විද්‍යාව සහ මිථ්‍යා විශ්වාස යනු හානිකර නොවන විකාර අදහස් නොවේ. ඒවා සැබෑ සමාජ හානියක් සිදු කරන අතර, ඒවාට අභියෝග කිරීම සඳහා ධෛර්යය සහ නොපසුබට උත්සාහය අවශ්‍ය වේ.
- විද්‍යා සන්නිවේදනය කලාත්මක විය යුතුය. සාර්ථකම සන්නිවේදකයින් තේරුම් ගන්නේ සුන්දරත්වය, කථාන්දර කලාව සහ හැඟීම් යනු විද්‍යාත්මක සත්‍යයෙන් අවධානය වෙනතකට යොමු කරන දේ නොව, විද්‍යාව ජනගත කරන මෙවලම් බවයි.
- විද්‍යා සන්නිවේදනය දේශපාලනික විය යුතුය.

සමාජ සාධාරණත්වයෙන් තොර විද්‍යාත්මක සාක්ෂරතාව ව්‍යුහාත්මක අසාධාරණයන් එලෙසම ඉතිරි කරයි. විද්‍යා සන්නිවේදකයා විද්‍යාවේ ප්‍රතිලාභ සැමට සාධාරණව බෙදී යාම වෙනුවෙන් පෙනී සිටින්නෙකුද විය යුතුය.

නිගමනය: සදාකාලික ස්පන්දනය

ශ්‍රී ලංකාවට මේ මහා ප්‍රාඥයා අහිමිවී ඇතත්, ඔහු ගොඩනැගීමට උදවු කළ කායික විද්‍යාත්මක සහ බුද්ධිමය පද්ධතිය තවමත් ශක්තිමත්ව පවතී. කීර්තිමත් විද්‍යාඥයින් විසින් වාර්ෂිකව පවත්වනු ලබන "කාලෝ ෆොන්සේකා අනුස්මරණ දේශනය" (Carlo Fonseka Oration) ඔහුගේ නාමය බුද්ධිමය විශිෂ්ටත්වය සමඟ සැමදා බැඳ තබයි. ඔහුගේ සිසුන්, අද වන විට ප්‍රමුඛ පෙළේ වෛද්‍යවරුන් ලෙස ඔහුගේ ක්‍රමවේදයන් ඉදිරියට ගෙන යති. ඔහුගේ ලේඛන තර්කානුකූල චින්තනයේ මඟපෙන්වන්නන් ලෙස පවතී.

මහාචාර්ය කාලෝ ෆොන්සේකා යනු අතිශය දුර්ලභ ගණයේ මිනිසෙකි: ඔහුට ෂේක්ස්පියර් උපුටා දැක්වීමටත්, ක්‍රෙබ්ස් චක්‍රය (Krebs cycle) පැහැදිලි කිරීමටත්, දේශපාලන රැස්වීමක හරවත් දෙසුමක් කිරීමටත්, පසුව අන් අයට ඉගෙනීම සඳහා තම ශරීරය පරිත්‍යාග කිරීමටත් හැකි විය. විද්‍යාව සහ මානුෂීය කලාවන් අතර බෙදී යන ලෝකයක, ඔහු ඒ දෙක යා කළ පාලම විය. ඔබට විද්‍යාඥයෙකු

මෙන්ම කලා ලෝලියෙකු විය හැකි බවත්, දැඩි විවේචකයෙකු මෙන්ම මෘදු සුව කරන්නෙකු විය හැකි බවත් ඔහු ඔප්පු කළේය.

ශ්‍රී ලංකාවේ සහ ඉන් ඔබ්බෙහි විද්‍යා සන්නිවේදන කටයුතුවල නිරත වන අයට මහාචාර්ය ෆොන්සේකා යනු හුදු ආස්වාදයක් පමණක් නොව, ප්‍රමිතියකි. සෑම විද්‍යා සන්නිවේදකයෙකුම තමන්ගෙන් ඇසිය යුතු ප්‍රශ්නය වන්නේ තමන් ඔහුගේ සෑම මතයක් සමඟම එකඟ වන්නේද යන්න නොව, ඔහුගේ කැපවීම, පැහැදිලි බව, ධෛර්යය සහ කරුණාව තමන්ටද තිබේද යන්නයි. ඔහු අප අතරින් සමුගෙන ඇතත්, ඔහු තම ගුරුවරයා ගැන වරක් උපුටා දැක්වූවාක් මෙන්: "ඔහු තවමත් අප සමඟ ජීවත් වේ. ඔහු මිය ගොස් නැත-මන්ද, සැබවින්ම ආදරය කරන සහ ගරු කරන අයගේ හදවත් තුළ ජීවත් වීම යනු මිය යාම නොවේ."

ආචාර්ය ජයන්ත වත්තවිදානගේ
නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
(අධ්‍යයන කටයුතු)
යුනෙස්කෝ C2C
දකුණු ආසියානු ගුරු සංවර්ධනය
මධ්‍යස්ථානය
මීපේ

